

Kiusaaminen on arkipäivää myös päiväkodissa

Pienetkin lapset osaavat kiusata. Koulukiusaamisen juuret saattavat ulottua päiväkotiin asti, jossa leikkien ulkopuolelle jättäminen on yleisin kiusaamisen muoto. Kiusaamisen kierteen katkaiseminen mahdollisimman varhain luo pohjaa turvalliselle koululle. Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja Folkhälsanin yhteinen hanke on selvittänyt kiusaamista päiväkodeissa.

Päiväkodeissa kiusaaminen on arkipäivää, mutta ilmiötä ei aina tunnisteta kiusaamiseksi. Päiväkodin henkilökunnan on joskus vaikea erottaa kiusaamista lasten nahistelusta ja muista konflikteista. Kiusaamisen tunnistaminen ja siihen puuttuminen on kuitenkin erittäin tärkeää. Kiusaaminen ilmenee päiväkodeissa mm. fyysisenä väkivaltana, lahjontana, haukkumisena, ilkeinä kommentteina, vallankäyttönä ja juonitteluna. Ryhmästä poissulkeminen ja leikkien ulkopuolelle jättäminen on kuitenkin kaikkein yleisin kiusaamisen muoto.

– Lapset kiusaavat toisiaan pääsääntöisesti vapaan leikin aikana niin sisällä kuin ulkona. Toisia lapsia ei oteta mukaan leikkiin tai leikkien sääntöjä muutetaan kesken kaiken. Lasten mukaan usein tapahtuu jotain tyhmää silloin, kun aikuiset eivät näe tai heillä on kiire, kertoo hankkeen suunnittelija Laura Kirves Mannerheimin Lastensuojeluliitosta.

– Lapset ovat hyvin tietoisia siitä, millainen hierarkia ryhmässä vallitsee. He pystyvät kertomaan kuka ryhmässä määrää, kuka jää ilman ystävää ja kuka kiusaa. Fyysinen väkivalta on lasten mielestä kiusaamista, mutta myös haukkuminen ja ryhmästä poissulkeminen voi heistä olla kiusaamista, huomauttaa hankkeen suunnittelija Maria Stoor-Grenner Folkhälsanilta.

Pääpaino kiusaamisen ehkäisemisessä

Kiusaamiseen puuttuminen ja sen ehkäisy on välttämätöntä yksittäisen lapsen kehitykselle, oli kyse sitten kiusatusta, kiusaajasta tai sivustakatselijasta. Pienten lasten kiusaamiseen puuttuminen on tärkeää, mutta pääpainon tulee olla kiusaamisen ehkäisyssä.

Aikuisten toiminta lapsiryhmässä on myös keskeistä kiusaamisen ehkäisyssä. Kiusaamista voidaan ehkäistä muun muassa vanhempien ja päiväkodin hyvällä vuoropuhelulla sekä tukemalla lasten välisiä suhteita ja sosiaalisia taitoja ja auttamalla heitä hallitsemaan aggressiota. Päiväkodin työntekijän tulee huolehtia, että jokainen lapsi pääsee leikkiryhmiin mukaan. Lisäksi työntekijän tulee ohjata lasten leikkejä. Lapsia tulee myös rohkaista kertomaan kiusaamis- ja konfliktitilanteista. Vaikka pienet lapset ovatkin puhuneet kiusaamisesta, sitä ei ole aina otettu vakavasti.

Kiusaamisen ehkäisy alle kouluikäisten lasten parissa -hanke käynnistyi osana sosiaali- ja terveysministeriön koordinoimaa, eri hallinnonalojen ja järjestöjen varhaista puuttumista kehittävää yhteistyötä.

– On erittäin tärkeää, että kiusaamisen ehkäisy aloitetaan jo ennen kouluikää. Päivähoidon piirissä on 200 000 lasta, joten siellä on erinomaiset mahdollisuudet tehdä ennaltaehkäisevää työtä. Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma olisi suositeltava laatia osana kuntien ja päivähoidon yksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmia. Kasvattajia olisi myös hyvä kouluttaa kiusaamisen ehkäisyyn ja varhaiseen puuttumiseen, sanoo sosiaalineuvos Martti Lähteinen sosiaali- ja terveysministeriöstä.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto ja Folkhälsan toteuttavat vuosina 2009–2010 Kiusaamisen ehkäisy alle kouluikäisten lasten parissa -hankkeen. Hanketta rahoittaa ja valvoo sosiaali- ja terveysministeriö. Hankkeen tavoitteena on luoda käsitys siitä, millainen ilmiö kiusaaminen on alle kouluikäisten lasten parissa. Hanke tuottaa käsikirjan ja koulutusta kiusaamisen ehkäisyyn, tunnistamiseen ja puuttumiseen. Hankkeen suunnittelijat haastattelivat kahdeksassa päiväkodissa 3-6-vuotiaita lapsia, vanhempia ja työntekijöitä. Puolet päiväkodeista oli suomenkielisiä, puolet ruotsinkielisiä. Selvitystä varten haastateltiin 61 lasta, 24 vanhempaa ja 29 päiväkodin työntekijää. Lapsiryhmien toiminnan observointitilanteita kertyi 29.

Lisätietoja:

Suunnittelija Maria Stoor-Grenner, Folkhälsan, p. 044 788 6030, maria.stoor-grenner@folkhalsan.fi